

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**DRŽAVNO TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2021/2022**

**8. in 9. razred OŠ
VEDRE BLIŽINE MED NAMI**

Janja Vidmar: Elvis Škorc, genialni štor
Nataša Konc Lorenzutti: Gremo mi v tri krasne

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

ŠIFRA TEKMOVALCA: _____

Ime in priimek prvega ocenjevalca: _____

Ime in priimek drugega ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriteriji	1. ocenj.	2. ocenj.	Končno število točk
A Razumevanje – do 20 t Opredelitev do trditev v kritiki glede na:			
književno osebo (Elvis) – do 8 t			
relevantne osebe/podatke iz knjige (Gremo mi v tri krasne) – do 4 t			
temo/sporočilnost – do 5 t			
jezik – do 3 t			
SKUPAJ A			

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	1. ocenj.	2. ocenj.	Končno število točk
Podatki o avtoricah – do 4 t			
Podatki o knjigah – do 4 t			
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 2 t			
SKUPAJ B			

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	1. ocenj.	2. ocenj.	Končno število točk
Opredelitev do trditve v kritiki in utemeljitev – do 4 t			
Odziv na trditve o sodobni in klasični književnosti – do 2 t			
Izviren naslov – do 2 t			
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 2 t			
SKUPAJ C			

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	1. ocenj.	2. ocenj.	Končno število točk
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t			
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t			
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t			
SKUPAJ Č			

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik državne komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

A RAZUMEVANJE – do 20 točk

Opomba: Spisi, ki izražajo kompleksno razmišljanje tekmovalca o prebranem – analiziranje, sintetiziranje, vrednotenje posameznih prvin v skladu z navodili, si zaslužijo najvišje število točk.

Spisi, ki so zgolj reprodukcija ali obnavljanje, v razdelku Razumevanje lahko dosežejo le do polovice točk.

Tekmovalec/tekmovalka:

- **se opredeli do trditev v kritiki glede na književno osebo (Elvis) – do 8 točk;**

Za vse točke se mora poleg navedbe podatkov o Elvisu iz knjige opredeliti do zapisa v kritiki: da Elvis ni razočaran; ni prikazan kot superjunak; kako Elvis razume predstave o družini – so res zgrešene; Elvisova karakterizacija in vzroki za uporabo neprimerne jezika; ali Elvis res prezira ženske?

V pomoč (glej še prilogo):

Elvis Škorc je nesamozavesten, v šoli nepriljubljen, debel, žrtev medvrstniškega nasilja, sicer pa uspešen učenec (osmošolec in ne gimnazijec), kar mu pomaga pri reševanju težav. Je bister, kar se kaže v izboru besed, humorju in pristopu do življenja. Je otrok ločenih staršev. (Sta starša v knjigi res zgled?) O sebi in svojem življenju govori zelo odkrito, pri čemer pride do izraza njegova ranljivost (»Moji domači. Smotani so, ampak jih imam rad.«). Elvis v knjigi ni prikazan kot superjunak. Zaradi ločitve je »ubitačno zamorjen«, kot sam pravi. Ima mlajšo sestro Elo. Hanna je njegova nesojena ljubezen. Njegova mama pričakuje otroka z drugim moškim, kar Elvisovo življenje še dodatno zaplete. Eno od sporočil zgodbe je, da morajo tudi fantje o svojih težavah govoriti ali pisati, saj je ubeseditve velikokrat najhitrejša pot do rešitve. Elvisa se ločitev staršev dotakne, vendar si o svojih strahovih upa spregovoriti, upa si jih priznati. Elvisova velika strast je prebiranje stripov, želi si celo odpreti bralno hišo. S tem je v romanu izpostavljen pomen branja in zavest, da je branje nekaj »kulskega« in potrebnega, čeprav »punce ne marajo knjižnih moljev«.

- **se opredeli do drugih oseb/podatkov v obeh knjigah – do 4 točke;**

Npr.: Elvisa lahko poveže s težavami drugih književnih oseb (Uroš, Valentina). Npr.: pretirana raba telefona, odnos do prehranjevanja, težave s starši ...

- **povzame temo/sporočilo obeh besedil in se odzove na navedbe v kritiki – do 5 točk;**

Npr.: da nista pripovedki, ampak romana; ali so v besedilih starši res vzgled otrokom; ali besedila res zagovarjajo kajenje in gledanje neprimernih filmov; ali se avtorica res ne opredeli do pretirane rabe telefonov; ali drži, da sodobne knjige niso uveljavljene med bralci ...

V pomoč – iz literature/virov /priporočil (tudi pri vrednotenju):

- »/.../ kratkočasno, dinamično, včasih tudi rahlo napeto in zabavno besedilo o najstniku, razpetem med neuslišano ljubeznijo do najlepšega dekleta na šoli in hormonsko eksplozijo ob pogledu na tako privlačno tridesetletno sosedo, da bi spravila pokonci še ležečega policaja. Medtem je oče na fitnesu, mama v sitni fazi, babica pa na rolerjih. Elvis je genij, izumitelj, bejbisiter in džek, ki pri puncah nima šans, njegovi izumi so neuporabni, malčki v njegovem varstvu pa morajo paziti sami nase. Ko mama najavi šokantno novico, se Elvisovo življenje obrne na glavo«, svoj roman na kratko povzame pisateljica;

- Elvis je fant, ki ga ločitev prizadene, a pomembno je, da o njej piše, saj mu to pomaga pri reševanju težav. Elvis zelo rad bere, s čimer je izpostavljeno, da branje ni samo za punce, ni dolgočasna reč, da je branje super in zabavno opravilo;
- sodobno besedilo o težavah mladostnika in kako se ta z njimi sooča;
- v obeh delih prepoznamo problemske teme; npr. roman Nataše Konc Lorenzutti ne vzbuja pomislekov o vsebini, za razliko od medijsko podprtih kritik romana Janje Vidmar v povezavi s projektom Rastem s knjigo.

- **se opredeli do trditev v kritiki o rabi jezika v obeh knjigah, s primeri – do 3 točke;**

V pomoč – primeri iz obeh romanov:

- (Elvis Škorc, genialni štor) pogovorni jezik, slogovno zaznamovane besede, med katere sodijo: slengovske: bejbam, ful, džek, žvalila, fejmič, skidaj ...; nižjepogovorne, neologizmi, duhovite sopomenke ...;
- (Gremo mi v tri krasne) knjižni in pogovorni jezik, slogovno zaznamovane besede (džanks, drek, odklopi se, štos, fertik, fris, foter, ruzak ...); jezik izraža ironijo, humornost s pomočjo različnih pesniških sredstev, npr.: preneseni pomen (drgnjenje po telefonu), primere (lahko bom tulil kot zabodeno govedo, vsi bledi kot leseni pastirčki v božjih jaslicah pri Tinetu Lavrenčiču ...), metafore (bomo scali kri, se mi ubito nasmehne, položaj bolhe v veselju, čisto sem zmahan ...), posebitve (mogoče so se moje misli zaletale vanjo, telefon je bil mrtev ...), okrasne pridevke (s tihim smehom, prismuknjen nasmeh, nenormalni vrstniki, namrdnjeni frisi, neprežvečenim cmokom, materinske spluznjenosti ...), retorična vprašanja (Zakaj bi jedel, če potem bruhaš? ...) pretiravanje (Drugi člani odprave počasi pomaknejo kubične milimetre okončin v tolmun in delajo take frise, da crkneš od smeha ...), ponavljanje (v neki kuhinji, v neki hiši, v neki vasi ...) ...;

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **navede podatke o pisateljicah in delih – do 4 točke (za vsako do 2 točki)**

Navede obdobje, vsaj tri dela, kritike, nagrade, biografske podatke ...; podatki morajo biti smiselno vpleteni v spis.

Npr.:

Nataša Konc Lorenzutti (1970) je diplomirala na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, na oddelku za dramsko igro in umetniško besedo, kjer je leta 2010 končala tudi univerzitetni magistrski študij. Med leti 1994 in 1999 je bila kot igralka angažirana v dveh slovenskih poklicnih gledališčih, od leta 1999 pa se posveča leposlovju. Doslej je izdala več kot trinajst književnih del za otroke in mladino ter tri za odrasle. Bila je nominirana za nagrade izvorna slovenska slikanica, modra ptica, dvakrat za nagrado desetnica in dvakrat za nagrado večernica. Njena proza za odrasle je trikrat prejela nagrado natečaja Glas ženske in dvakrat nagrado tržaške Mladike.

Janja Vidmar: Rojena je 23. marca 1962 na Ptujju, vendar že vse življenje živi v Mariboru. Po izobrazbi je profesorica slovenščine in pedagogike.

Avtorica pisateljuje skoraj dvajset let, od leta 1996 ima status samostojne delavke v kulturi. Je članica Društva slovenskih pisateljev, članica upravnega odbora tega društva in bivša predsednica Sekcije za mladinsko književnost pri DSP in pobudnica ter ustanoviteljica nagrade desetnica, ki je bila prvič podeljena leta 2004. Kot avtorica in predsednica sekcije si je prizadevala za afirmacijo in promocijo mladinske literature.

Avtorica piše tudi scenarije.

Znana je predvsem kot avtorica mladinske realistične proze, ki se uvršča na področje socialno-psihološkega romana, npr. Baraba le-ta je bil leta 2004 preveden tudi v nemščino in nominiran za stanovsko nagrado desetnica, Debeluška, ki se je leta 2000 uvrstil na drugo mesto v akciji Moja najljubša knjiga, in Princeska z

napako (1998). Za slednjega je dobila leta 1999 večernico, nagrado za najboljše mladinsko delo v letu 1998, in prav tako leta 1999 zlato medaljo (medaglia dell'oro) v italijanskem Trentu. Enako priznanje je dobila tudi leta 2003 za roman Sence poletja. V šolskem letu 2002/2003 je postala Princeska z napako tudi temeljno književno delo na osnovnošolski stopnji na vseslovenskem tekmovanju za Cankarjevo priznanje. Obenem je bila knjiga Prijatelja nominirana za večernico 2003 ter desetnico 2005. Za knjigo ZOO je bila v letu 2006 nagrajena z nagrado desetnica. Knjiga Fantje iz gline je bila nominirana za nagrado večernica 2005.

- **navede podatke o obeh knjigah – do 4 točke (za vsako do 2 točki);**

Gremo mi v tri krasne: Izdana je bila leta 2021 v založbi Miš na Dobu. Na začetku se pisateljica zahvali vsem sodelujočim in svoji družini. Ima dvanajst »dnevniških« dni/poglavij, ki se začnejo s petkom in zaključijo s petkom. Knjigo avtorica zaključuje z epilogom Na tabor onkraj zaslona in didaktičnim priporočilom. Zgodba se odvija v brunarici v Julijcih, v času šolskih počitnic.

Elvis Škorc, genialni štor: Razraščata se iz problemske osnove. Na prvi pogled se namreč zdi (Elvisove težave), da gre za še en problemski roman, vendar je pisateljica probleme ovila z dobršno mero situacijskega in besednega humorja ter jih začinila z odrezavo samoironijo glavnega junaka. Prevladujoče razpoloženje v besedilu je torej humorno, Elvisovi problemi pa zato niso zaostreni in radikalni, temveč so zmehčani in omiljeni s poudarjeno duhovitostjo. Ena temeljnih odlik knjige je prav iskriava komika, ki je nakazana že v samem naslovu, med branjem pa včasih izzove glasen krohot.

- **ustrezno in natančno uporablja (nekaj) literarnovedne pojme – do 2 točki**

Npr.: sodobna književnost, mladinski/problemski/dnevniški roman, prvoosebni pripovedovalec, tema, sporočilo, književni prostor in čas, pesniška sredstva, humor, ironija, komično, tragično, besedni humor, situacijski humor, problemska zgodba ...

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **opredeli se do trditve v kritiki in mnenje utemelji – do 4 točke;**

Opredelitev mora biti argumentirana s primeri iz kritike/knjig, v povezavi z jezikom, slogom, zgodbo, vrednotami; odzvati se mora na naslednje: na učinek vzgoje, literature in zakaj sploh beremo.

- **odzove se na trditve o sodobni in klasični književnosti v kritiki – do 2 točki;**

Osebni odziv na trditve v kritiki, da so sodobna dela seznam težav in zmerljivk in komentar o (ne)priljubljenosti sodobne in klasične literature.

V pomoč pri vrednotenju postavke C (iz virov/razmišljanj):

Predsodki ali strahospoštovanje še nikoli niso prinesli nič dobrega. Brati je treba vse: vse žanre, krajša in daljša besedila, od klasikov do sodobnih avtorjev, od lahkotnejše do zahtevne literature itn. Samo tako si lahko izoblikujemo lastni bralski okus in znamo ločiti literarne kucelje od vrhov literature.

Literarne umetnine nam pomagajo razumeti svet, v katerem živimo, in človekovo naravo – torej same sebe in druge. Zato so žlahtne knjige brezčasne in jih lahko beremo tudi stoletja pozneje, v svetu, ki je precej drugačen od tistega, v katerem je bila knjiga napisana.

Umetnost posega v realnost, s tem da prikazuje vse tisto, česar družba noče videti. Kot pes prinaša nazaj vse tisto, kar družba pometa pod preprogo. Umetnost ima moč, da spremeni realnost.

Umetnost svet pokaže tak, kot je, v vsej njegovi kompleksnosti, predvsem pa tisto, kar »uradna različica realnosti« prikriva oz. potiska v ozadje in pometa pod preprogo. Literarne umetnine

odpirajo vprašanja in bralca spodbujajo h kritičnemu razmišljanju in ne k posnemanju dejanj literarnih junakov. V vsakem življenjskem obdobju beremo drugače, saj vselej beremo skozi svojo izkušnjo.

- **napiše izviren naslov – do 2 točki;**

Naslov zajame rdečo nit pisanja.

- **piše izvirno in ustvarjalno – do 2 točki;**

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z nepričakovanim, domiselnim, zanimivim in s prepričljivim pristopom, ki se razlikuje od večine ostalih spisov.

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

- **Ustrezna zgradba – do 3 točke**

3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov;

2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov;

1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.

- **Jezikovna pravilnost – do 4 točke**

4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami;

3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo;

2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo;

1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

- **Slogovna ustreznost – do 3 točke**

3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna/slovnično-skladenjska ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami;

2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se ne ponavljajo;

1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

Želimo vam veliko zadovoljstva pri vrednotenju razlagalnih spisov.